

EDİRNE , HAVSA

IM 4

SOKOLLU MEHMED PAŞA / MİRİMİRAN
KASIM PAŞA İMARETİ

TB (5-12)

TE (6-15)

TM (4-14)

AKF, SY, E9

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

Evoâf-ı kasaba-i Hafsa -

Süleyman Han musahabelerinden kelâm jür
meal ⁽⁴⁷⁸⁾ sahibi Hafsa Hatun bu beldede sâkin
olmağla anen ismile şehre-i şehv olmuş bir
kasaba-i şirîn dir. Edirne nevâ hisinde evkaf -
dır. Bâde Süleyman Han sâni asrında Sokollu
Mehmed Paşa maketül evlâdının maliyle bu
rabıtâyı mâmur idüb kasaba-i azîm
eylemişdir.

Hasenat-ı Sokollu Mehmed Paşa - Evvelâ bir
kubbe-i azîmî, bir minare-i serâ medî,
nâsi haremlî gayet musanna bir cami'i var
ki gûya cami-i dilatabandır. Bu cami öyle
müzeyyen ve rûşendür ki gûya Rûstem Paşa
cami'idir. Tarihi:

göricik (azmi) duâ idüb didi terîkîni
Bu binâyı eyleye Allah bâki istâvâr
Sene 984.

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

Aşağıdaki tarih camii'nin şehrab üzerindeki kare
kapusunun atabesi üzre vâki olmuştur.

Evlîya Çelebi, c. III, s. 478-79.

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

Hafsa (Hawsa) kasabası = Süleyman Han musabiplerinden Hafsa Hatun bu yerde oturduğundan onun ismiyle tanınmış sığın bir kasabadır. Edirne dolaylarında vakiftir. Sonra ikinci Süleyman Han asrında Sokollu Mehmed Paşa öldürülen evlâdının malı ile bu mutfakçı mânuer edip büyük kasaba haline getirmiştir.

Sokollu - zâde Paşanın kayıtları: Evvelâ bir büyük kubbeli, yüksük minareli, geniş avlulu, gayet sânatlı bir câmî var ki san ki padişâh câmîdir. Bu câmî öyle süslü ve aydınlıktır ki, gürza Rüstem Paşa câmîdir. Tarihî.

Göricek (Azmi) duâ edip didi târihini
Bu binayı eyleye Allah bâki istüvar
Sene 984.

Bu tarih, câmînin caddesi üzerindeki avlu kapısının üzerine yazılmıştır.

Fulya Çelibi (Zellioglu), C.3-4, S.1051.

اولوب جامعی ساحہ شدہ دفن اولمشدر . حمد اولسون بوسنہ زیارت میسر

اولدی . رحمة الله عليه .

(مولانا تپہ کوز خضر شاہ افندی) مسقط رأسی ادرنہ در . بنہ ادرنہ ذہ

قاتار لر جبانہ سندہ مدفوندر . ہر بر علمدہ یکاٹہ عصر ایدی . المولی محمد شیخ

شاذلی علم فقہدہ ید طولی صاحبی جلیہ مدرسہ ایکن دست اجلدن رها

بولہ میوب رحلت ایلمشدر . رحمة الله عليه .

کال پاشا زادہ احمد افندی ن صکرہ علمای متبحریندن محمد شادلو افندی

ایدی . بوشادلودن بر کرہ تیماً درس قرائت ایدن شاد و خندان اولمشدر .

ملک احمد پاشا افندمز شہر ادرنہ ذہ یکرمی کون مکٹ ایلہ افاقہ بولنجایہ

قدر آیحق بوقدر ذواتی زیارت ایده بیلمشدر .

ادرنہ ذہ مستجاب الدعویہ محالر — اولو جامعہ (مقام خضر) ، اوچ

شرفعلی جامی ، جامع یازید ولی ، یوقتسز باباخضہ تری آستانہ سی ، حضرق

آستانہ سی ، سلیمانہ ، سلیمہ قبہ سنک تا اورتہ سندہ کی طوب آلتی ، دارالحدیث

کال پاشا زادہ حجرہ سی ، میخال بک کو پریسی اورتہ سندہ کی سفر شاہ

آستانہ سی ، بونلرک ہپسندہ ملک احمد پاشا افندمزک صحت وعایتلری ایچون

دعالر ایتمک .

ادرنہ دن استانبولہ کلدی کمز

اولا ادرنہ دن جانب شرقہ (صولاق چشمہ سی حیراسی) ندہ منزل

آلدق ، محسولبار ، لالہ زار بر صحرادہ جملہ خیمہ و خرکا ہلر منزله مکٹ

و آرام ایلمک . بورادن قالقوب معمور قرہ لر ایچرم کیدرک (حفصہ) نام

قبصہ کلک .

اوصاف قبصہ حفصہ [۱] — سلیمان خان مصاحب لرندن کلام پر مائل

[۱] شمدی (حوصہ) قضای دینلور .

صاحبی حفصه خاتون بولده ده ساکن اولغله آنک اسمبله شهره شهر اولمش
بر قصبه شیریندر . ادرنه نواحیسنده اوقافدر . بعده سلیمان خان ثانی عصرنده
صقوالی محمد پاشا مقبول اولادینک مالیه بوربطه یی معمور ایدوب قصبه
عظیم ایلمشدر .

حسنات صقوالی زاده پاشا — اولا برقیه عظیملی ، برمناره سر آمدلی ،
بواسع حرملی غایت مصنع برجامی وارکه گویا جامع دلاطیندر . بوجامع اوله
عزمین وروشندرکه گویا رستم پاشا جامعیدر . تباریحی :

کوزجک (عزیمی) دعا ایدوب دبدی ریخی بو بنایی ایله الله باقی استوار

سنه ۹۸۴

بوقارخ جامعک شهراه اورنده کی حرم قیوسنک عتبه سی اوزره واقع اولمشدر .
بو جامعک خارچنده یوز یکریمی اوجاقلی ، اندرون و بیرونی ، صحرا مثال واسع
حرملی ، اصلیل غنتری برخان عظیم وارکه بش بیله ات ، قاطر ، دوه
وسائره آلور . آینده ورونده ، کاربانسرای بی منددور و بر شاه راهک
بین و یسارنده کامل اوج یوز عدد کارگیر کمر بنا دکالدر واردرکه جمله ذی قیمت
اشیا آنده موجوددر . بو سوق سلطانی ایچره بر حمام عبرتسا واردرکه
قیوسندن جامکانه اتی قدم طاش زردبان ایله عروج اولنور . بیوک برجامکانلی
متعدد خلوتلی آب و هوایی خوب و مرغوب برحامدر . تکیه و مدرسه سی
معمور ، مستشرقلری مسروردر . بر دار الاطعام عمارتی وار ، الی هذا الان
جمیع مسافرینه صبح و مسا اول مطبخ کیکاوسدن هر اوجاق باشه بر باقر
سینی ایله بر صحن پلاور ، یچی ، برطاس چوربا ، بش نان و شمع روغن
بر شمعدان و یروب مسلم و ترسا ، بای و کدایه ماه و سال نعمتلری میدولدر . هر
حیوان باشه بر یم مقرردر . بو خدمتلرده جانب و قفدن معین آدملر واردر .
بوجامعک و خانک موصقلری دخی وقت شتاده صیجاق صولیدر . الخاصل اوله
بر خیرات قویدرکه بنایی سراپا قورشونلی و ایچی مفرح و شنگلیدر . شهرک
بوقار یولی طرفدن شهردن خارج نهر کی بر دره اوزرنده کی جسر مصنع
دخی بو خیرانددر . بو خان عظیمک جوارنده (حرفه خاتون خانی) وارکه

dinlendik. Buradan kalkıp mâmur köyler içinde yolumuza devam ederek (Hafsa) adlı kasabaya geldik.

Hafsa (Havsa) kasabası: Süleyman Han musahiplerinden Hafsa hatun bu yerde oturduğundan onun ismiyle tanınmış şirin bir kasabadır. Edirne dolaylarında vakıftır. Sonra İkinci Süleyman Han sırasında Sokollu Mehmed Paşa öldürülen evlâdının malı ile bu mıntıka'yı mâmur edip büyük kasaba haline getirmiştir.

Sokollu-zâde Paşanın hayırları: Evvelâ bir büyük kubbeli, yüksek minareli, geniş avlulu, gayet sanatlı bir câmiî var ki sanki padişâh câmiîdir. Bu câmi öyle süslü ve aydınlıktır ki, güya Rüstem Paşa câmiîdir. Tarihi.

Göricek (Azmi) duâ edip didi târihini
Bu binayı eyleye Allah bâki istüvar

Sene 984

Bu tarih, câmiin cadde üzerindeki avlu kapısının üzerine yazılmıştır. Bu câmiin dışında yüz yirmi ocaklı, içli, dışı, sahra gibi geniş avlulu, ahırlı bir büyük hanı var ki, beşbin at, katır, deve sâire alır. Gelip ace-ni çok emsalsiz bir kervansaraydır. Bir caddenin sağında ve solunda tam üçvüz kadar kârgir kemerli dükkânlar vardır. Bütün kıymetli esya-lar bu dükkânlarda bulunur. Bu sultani çarşı içinde güzel bir çarşı var-dır ki, kapısından camekânına altı ayak tas merdiven ile çıkar. Büyük camekânlı, bir kaç tane halveti olan su ve havası güzel, beğenilen bir hamamdır.

Tekke ve medresesi mâmurdur. Bir aşevi var. Bu güne kadar bütün misafirlere sabah ve akşam o Keykâvus mutbağından her ocak başına birer bakır sini ile birer sahan pilav, yahni, bir tas çorba, bir ekmek yağ mumlu bir şamdan verip. Müslüman veya Müslüman olmayan, zengin ve fakire her zaman nimetleri boldur. Her hayvan başına birer yem mutlak-tır. Bu hizmetleri gören, vakıf tarafından maaşlı adamları vardır. Bu câ-miin ve hanın musluklarından kışın sıcak su akar. Velhasıl öyle sağlam bir hayır eseridir ki, binası baştan başa kurşunlu ve içi ferahlık verici-dir. Şehrin Burgaz yolu tarafında şehirden dışarda nehir gibi bir deve üzerindeki sanatlı köprü de bu hayır eserine dahildir. Bu büyük hanın civarında (Hafsa Hatun hanı) var. Kiremitli küçük bir handır. Ama çok sağlam binası var. Bu güzel mıntika sekizyüz adet bağ ve bahçeli, baş-tan başa kiremit örtülü evlerle süslü, sekiz mihrablı bir kasabdır. Dört tane de kiremit örtülü küçük hanı vardır. Hafsa Hatun hanı yakınında

(Kurt Baba ziyâreti) Bektaşî dervişlerindedir. Tekkesi yoktur. Kubbesiz nurlu bir mezardır. Bu şehirdeki hayır eserlerinin hepsi Koca Mimar Sinan'ın yapısıdır. Buradan yine doğuda mâmur köyler içinde giderek (Babaeski) kasabasına geldik.

Babaeski kasabası: Madyan oğlu Yanko zamanındanberi mâmur bir kale ve büyük şehir idi. Sonra Sırp, Burgar ve Hersekliler birleşip İstanbul'u harap etmeğe giderken bu şehri de harab ettiler. Sonra Sarı Saltuk Bay Pravadi yakınında vefat edince eski vasiyeti üzere cenazesi yedi adet tabuta konarak her biri bir tarafa götürülürken Edirne kralı da bu adam bizdendir, diye Saltuk'un naşını getirip bu Baba-eski'de gömürür. İşte buna dayanarak kasabaya (Baba eski) demişlerdir. O şeref ile günden güne gelişmektedir. Vize sancağı hududlarında halkı bütün vergilerden muaf güzel bir mıntika ve yüzelli akçalık kazadır. Binaltmış adet bağ ve bahçeleri, baştanbaşa kızıl kiremit örtülü alçaklı, yüksekli kârgin binaları vardır. Yirmi mihrabdır.

İki şehrin doğu girişinde ve su kenarında (Ali Paşa câmii) Süleyman Han vezirlerinden Semiz Ali Paşa adı ile şöret bulmuş tedbirli bir vezir yaptırmış. Padişah câmileri derecesindedir. İstanbul'da Topkapısı dahilindeki Ahmed Paşa câmii'ne benzer. Ama bu andan geniş ve aydınlık, süslü ve mükemmel seyre değer bir binadır. Medrese, imaret, han ve dükkânların hepsi bu Ali Paşanın hayır eseridir. Câmii'nin kubbesi göğe baş uzatmış olduğundan bir konaklık yerden kurşunları mavî deniz gibi dalgalanır. Bu da Koca-Mimar Sinan'ın eseridir ki, burada dahi sanatını gösterip yüksek bir minare yapmıştır ki sanki Rüstem Paşa câmii'nin minaresidir. Ondan sonra Çarşısının iç yüzünde (Fatih Sultan Mehmed Han câmii) faydalı, küçük bir eski câmidir. Ama cemâatı kalabalık olduğundan ayrı bir ruhâniyeti vardır. İçi ve dışı o kadar süslü değildir. Bir tabakalı yüksek bir münare var, ve oldukça tamire muhtaçtır.

Bunlardan başka yedi mescid, yedi çocuk mektebi, yedi han, yüz kadar dükkân, bir aşevi, bir hamam, üç adet tekke ve çarşı içinde hayat suyu akan bir çeşmesi vardır. Bu çeşmenin tarihi :

Hâtlif-i gayb didi târihini

Çeşme-i selsebil âb-ı hayat

Sene 932

Bu kasabadan geçen Ergene nehri kolu üzerinde (Çoban Deli Kasım Ağa köprüsü) adı ile yedi gözlü büyük bir köprü vardır. Bu kol Istranca dağlarından birikip Ergene ile beraber koca Murad Han'ın yüzyetmiş dört gözlü Ergene köprüsü altından geçerek Meriç'e karşı. Bu Çoban Deli Kasım Ağa bu köprü yerinde koyun güderken Cenab-ı Hak ken-